

Dự án NGHIÊN CỨU – HÀNH ĐỘNG

So sánh ‘nông nghiệp sinh thái’ và ‘nông nghiệp hàng hóa’

Nhận thức của nhiều bên trước bối cảnh phát triển đa chiều

Nghiên cứu hành động vùng Mekong và Bhutan

Giai đoạn từ 6/2013 – 6/2015 (2 năm)

Hợp tác Hướng tới một châu Á hữu cơ

School for Wellbeing Studies and Research, Bangkok/Thimphu, Thailand/Bhutan; với mạng lưới các học giả và những người nghiên cứu/thực hành phát triển khởi xướng từ đại học **Maejo**, Chiang Mai, Thailand

Mục lục

1.	Mục đích và mục tiêu	2
2.	Phác thảo “Toàn cảnh Nghiên cứu”	3
3.	Giới thiệu	4
4.	Làm rõ các thuật ngữ.....	5
5.	Các đối tác của dự án	6
6.	Quan điểm toàn cầu: “Sáng kiến Bhutan”.....	7
7.	Khung lý thuyết	8
8.	Đánh giá tác động phúc lợi	9
9.	Nghiên cứu hành động	10
10.	Thiết kế dự án	10
11.	Sơ đồ các pha của Dự án.....	11
12.	Tài chính.....	12
13.	Nhóm nghiên cứu-hành động.....	12
14.	Kế hoạch hoạt động 2013 - 2015	13
15.	PHÁC THẢO NHÓM NGHIÊN CỨU HÀNH ĐỘNG	16

Mạng lưới thị trường xanh ở Bangkok – được khởi xướng bởi doanh nghiệp xã hội SuanNgunMee Ma – và các đối tác ở khắp Thái Lan - thể hiện một phong trào mà các nhà sản xuất và người tiêu dùng đến với nhau với mong muốn giảm bớt khoảng cách/các tác động xã hội do kinh tế đại trà (nông nghiệp hàng hóa) gây ra; và vì thế, gắn kết trực tiếp hơn hoặc gia tăng mạng lưới với đối tác nhằm ủng hộ nền nông nghiệp vì sức khỏe, vì sự công bằng hơn và nuôi dưỡng hệ sinh thái.

Những hướng đi này đang nhận được sự ủng hộ mạnh mẽ của nhiều doanh nghiệp xã hội. Tuy nhiên, các ‘hành động viên’ trong mạng lưới hiện đang đối mặt với thách thức về nhận thức của người tiêu dùng; và làm thế nào để tham gia họ nhiều hơn trong các cuộc đối thoại với các doanh nghiệp nông nghiệp hàng hóa.

Có được những minh chứng khoa học sẽ mang tính quyết định trong quá trình cải thiện nhận thức cũng như tiến trình vận động. Mạng lưới thị trường xanh đang tiếp tục phát triển các mối quan hệ đối tác với các nước trong vùng Mekong và Bhutan; đồng thời, mở rộng tìm kiếm sự tham gia của một số đối tác khác ở châu Á.

Chương trình *Hướng tới một châu Á hữu cơ* được thành lập vào năm 2011. Một trong những sáng kiến chính đó là nghiên cứu hành động nhằm hướng tới nuôi dưỡng và tăng cường quá trình liên tục kết nối và tương tác của những ‘công đồng thực hành’, ‘các thử nghiệm trên đồng ruộng’ cũng như các ‘phân tích về học thuật’ nhằm cung cấp các kết quả để thuyết phục các nhà lập định chính sách hướng tới nền nông nghiệp sinh thái.

1. Mục đích và mục tiêu

- a. Để thúc đẩy sự am hiểu và phân tích **nhận thức của các bên có liên quan** – trong bối cảnh đa dạng về xã hội, chính trị, văn hóa, kinh tế và sinh học trong vùng Mekong + Bhutan; và cân nhắc nhận thức của các nhà lập định chính sách về việc đưa ra các quyết định có lợi cho ‘nông nghiệp- sinh thái’ hay nông nghiệp hàng hóa.
- b. Để thu thập, tổng hợp và thử nghiệm các kiến nghị về chính sách công, **tranh luận và đối thoại** về so sánh “nông nghiệp sinh thái” và “nông nghiệp hàng hóa” ở cấp quốc gia và khu vực Mekong + Bhutan¹, trong dòng quan điểm đồng thuận chung châu Á (bao gồm ASEAN và mạng lưới SAARC);
- c. Để hiểu rõ hơn các tác động phúc lợi (wellbeing impacts) nếu bối cảnh phát triển chú trọng vào nông nghiệp sinh thái và an ninh lương thực; hoặc các tác động phúc lợi nếu bối cảnh phát triển chú trọng vào các mô hình kinh tế nông nghiệp hàng hóa đa phức giữa **nhà sản xuất, nhà phân phối và người tiêu dùng**;
- d. Để phát triển một **khung nghiên cứu/học thuật liên ngành** nhằm so sánh và phân xử công bằng các góc độ nhận thức;
- e. Để tổng quan lại và phản ánh sự đa dạng của các phương pháp tiếp cận khoa học (ví dụ: thuyết giản luận (reductionist) so với thuyết chính luận (holistic))
- f. Để khám phá các nhận thức của các bên liên quan nếu lựa chọn các lộ trình phát triển khác nhau để giải quyết an ninh lương thực sẽ tương quan thế nào với các phát hiện từ Sáng kiến toàn cầu của Bhutan về **một mô hình phát triển mới**.

¹ Giống như hầu hết các con sông lớn ở châu Á, sông Mekong bắt nguồn từ Tibetan Plateau. Bhutan tham gia năng động với vai trò thúc đẩy việc bảo tồn sông băng của dãy Himalayan và hệ sinh thái Tibetan Plateau. Do đó Bhutan là một đối tác tự nhiên của các nước lưu vực sông Mekong.

2. Phác thảo “Toàn cảnh Nghiên cứu”

So sánh tác động phúc lợi

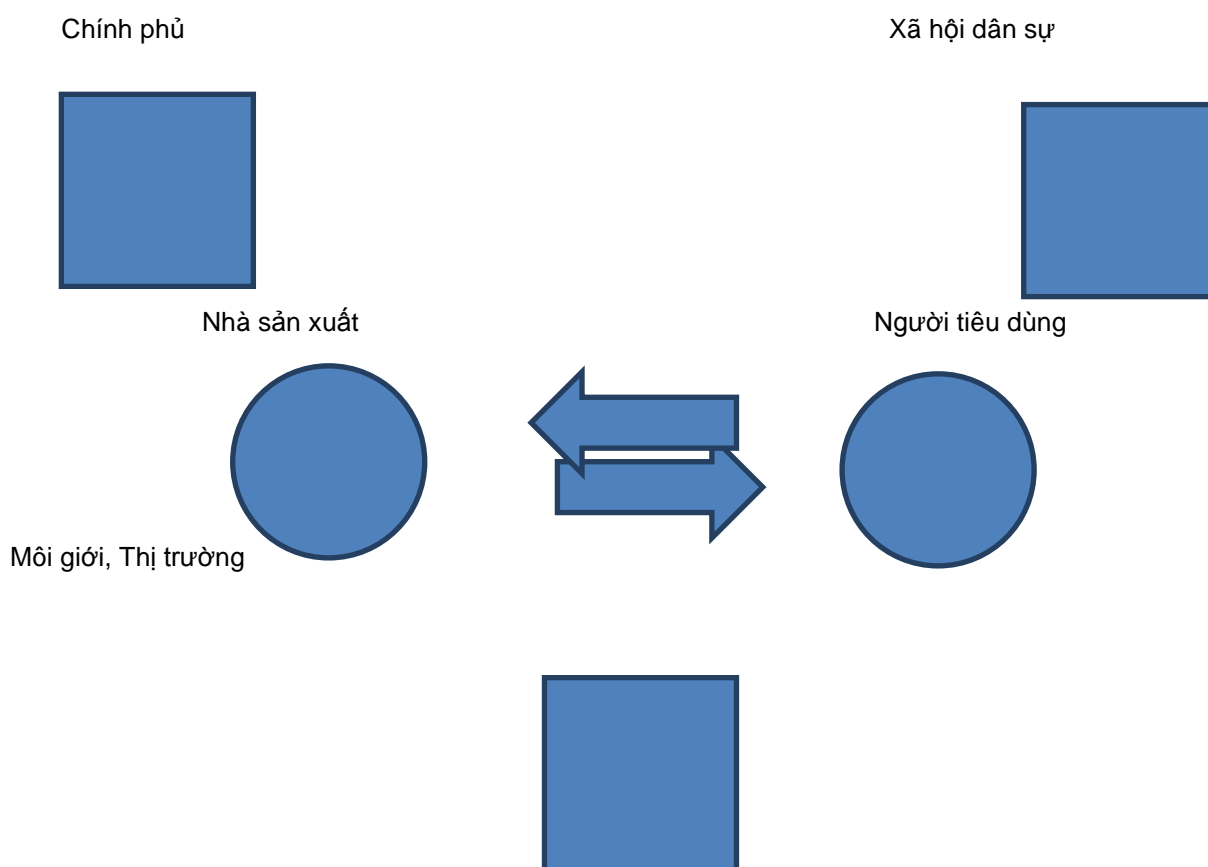
Nông nghiệp – sinh thái

Các chỉ số

Nông nghiệp hàng hóa

Nhận thức của các bên liên quan

Doanh nghiệp

Mục tiêu của các cuộc phỏng vấn và đối thoại với nhiều bên về nhận thức của họ với các tác động phúc lợi (wellbeing impacts) của nông nghiệp-sinh thái so sánh với nông nghiệp hàng hóa là để lựa chọn các vấn đề cốt lõi và các chỉ số cho nghiên cứu hành động so sánh nhằm hướng tới vấn đề chiến lược chính sách phát triển và các kiến nghị.

Mục tiêu nền tảng của nghiên cứu hành động trong 2 năm là hướng tới một kế hoạch chiến lược **Hướng tới một châu Á hữu cơ (TOA) “TOA sau năm 2015”²** về nghiên cứu và phát triển, đối thoại

² Điều này nói đến Hội đồng “Các mục tiêu Phát triển thiên niên kỷ (MDG) sau năm 2015” của LHQ (MDG = Millennium Development Goal).

công và sáng kiến xã hội hướng tới các chính sách công hiệu quả vì an ninh lương thực và phát triển bền vững của lưu vực Mekong và châu Á

Mục tiêu trung hạn là hướng tới một ấn phẩm TOA sẽ trình bày tại **IFOAM**³ Đại hội hữu cơ Thế giới lần thứ 18, tháng 10 năm 2014, ở Thổ Nhĩ Kỳ; và các diễn đàn khác có liên quan.

Thúc đẩy sự tham gia của tầng lớp thanh niên trong 2 năm sẽ giúp thúc đẩy sự quan tâm đến nông nghiệp nhiều hơn trong giai cấp thanh niên. Giai cấp thanh niên cũng đại diện cho sức mạnh của sự đổi thay trong giai đoạn mới⁴.

3. Giới thiệu

Tác động phúc lợi

Nghiên cứu hành động này xuất phát từ sự trao đổi giữa các đối tác chính của TOA, dự án quan trọng của Trường nghiên cứu phúc lợi (School for Wellbeing Studies and **Research**⁵). TOA, bắt đầu từ 2011, được hỗ trợ bởi CCFD.

Một trong bốn mảng⁶ trọng tâm của TOA là nghiên cứu hành động và vận động chính sách; tăng cường sự tham gia đóng góp cho các nông dân hữu cơ quy mô nhỏ vào chính sách công về 'thị trường ngách - có ý nghĩa' vì an ninh lương thực và chủ quyền lương thực.

Mục tiêu của nghiên cứu nhằm đóng góp vào các tranh luận chính sách với các bằng chứng khoa học được thu thập từ các cuộc đàm thoại cởi mở, không định kiến và kết quả của các nghiên cứu điểm giữa những bên có liên quan. Mặc dù nhiều nghiên cứu đang tiến hành đã và đang gắn kết với các cộng đồng thực hành thực hành nông nghiệp hữu cơ; thách thức đó chính là việc đưa ra các bằng chứng mà nhiều bên tham gia (mặc dù có nhiều quan điểm khác nhau) vẫn đạt được một sự đồng thuận cao về các tác động phúc lợi (wellbeing impact) từ phương thức canh tác nông nghiệp sinh thái.

Điểm xuất phát

Sáng kiến nghiên cứu hành động đã được thảo luận trong chuyến thăm hàng năm của Trường nghiên cứu phúc lợi (School for Wellbeing) tới Bhutan, 1 – 11 tháng 5 năm 2012. Đoàn đại biểu bao gồm các đối tác của TOA từ Myanmar, Thái Lan, Lào, Cambuchia và Việt Nam. Trưởng đoàn là Tiến sĩ. Sisaliao Svengsuksa, chủ tịch tổ chức ASDSP (Association for the Development of Peasant Societies) và đại biểu Quốc hội Lào. Các thành viên của Thái Lan trong đó bao gồm hiệu trưởng đại học Maejo, Chiang Mai, Thái Lan, Dr. Chamnian Yosraj.

Trong quá trình hội kiến với các đại biểu trong đó có nguyên Thủ tướng Chính phủ Bhutan (2008-2013), **H.E. Jigmi Y. Thinley**, người đỡ đầu của School for Wellbeing, chính sách "đất nước Bhutan với 100% hữu cơ" đã được thảo luận.

Nhiều quan điểm toàn cầu đã được lồng ghép, phát triển từ cuộc họp cấp cao tại Đại hội đồng Liên Hợp Quốc - New York, triệu tập bởi Bhutan, ngày 2 tháng 4 năm 2012⁷. Cuộc họp cấp cao đã tổ chức

³ Liên đoàn quốc tế về Phong trào Nông nghiệp hữu cơ

⁴ Xem tuyên ngôn *Dành lấy cuộc sống của chúng ta*, tập thể Nông dân hữu cơ trẻ, Paksé, PDR Laos, đã trình bày trong suốt hội thảo của TOA ở Diễn đàn nhân dân Á – Âu (AEPF), Viêng Chăn, 18/10/2012.

⁵ The School for Wellbeing Studies and Research đã được thành lập như một sự tiếp nối của Hội nghị quốc tế lần thứ 3 về Hạnh phúc quốc gia tổng thể, Nongkhai và Bangkok, 11/2007

⁶ 1. Xây dựng năng lực và thanh niên; 2. hỗ trợ kỹ thuật; 3. Nghiên cứu-hành động và vận động ủng hộ; 4. phát triển thị trường.

bởi Trung nghiên cứu Bhutan (Centre for Bhutan Studies), là đối tác của dự án School for Wellbeing và TOA.

Kết quả của tiến trình thảo luận đi đến một đề xuất chung xoay quanh việc tạo điều kiện và môi trường nhằm tăng cường sự tham gia của **các nhà nghiên cứu trẻ** trong vùng Mekong và Bhutan thực hiện các nghiên cứu hành động, và đóng góp tiếng nói trong vận động chính sách hướng tới sự phát triển bền vững trong khu vực mà trong đó chú trọng vào nông nghiệp.

4. Làm rõ các thuật ngữ

a. *Nông nghiệp hữu cơ, “nông nghiệp-sinh thái”, nông nghiệp bền vững*

Nông nghiệp hữu cơ và các khái niệm liên quan được dùng ở đây trong một nghĩa rộng và không hạn chế về ‘chứng chỉ hữu cơ’. Một sự tiếp cận rộng về nông nghiệp hữu cơ, bao gồm nông trang hữu cơ quy mô nhỏ, chăm sóc các hệ sinh thái, chất lượng cuộc sống và phát triển kinh tế công bằng, thì hiện được bao hàm trong nghĩa của thuật ngữ “*nông nghiệp-sinh thái*”⁸.

“*Nông nghiệp-sinh thái*” đang được sử dụng thường xuyên hơn tổng hòa các đặc điểm chung cho rất nhiều hoạt động thực hành; và được kết nối với khái niệm “chủ quyền lương thực”

Tiếp cận của chúng ta chứa đựng tất cả những nỗ lực hướng tới sự nhận thức về bốn nguyên tắc được thiết lập bởi Liên đoàn Quốc tế về Phong trào Nông nghiệp Hữu cơ (IFOAM)⁹

- Nguyên tắc về **sức khỏe**
- Nguyên tắc về **sinh thái**
- Nguyên tắc về **Công bằng**
- Nguyên tắc về **Chăm sóc**

IFOAM tôn vinh giá trị và ủng hộ chất lượng của các sản phẩm hữu cơ thông qua tiêu chí của “gia đình các tiêu chuẩn”, trong đó bao gồm “hệ thống bảo đảm có sự tham gia”.

‘Hệ thống bảo đảm có sự tham gia’ được coi như một động lực nhằm tăng cường các thực hành canh tác truyền thống, tri thức bản địa hoặc sáng kiến địa phương để phát tán hữu cơ trong vùng Mekong + Bhutan từ các nguyên tắc IFOAM

Nông nghiệp bền vững là một thuật ngữ chung hơn và vắn tắt.

b. *Nông nghiệp hàng hóa*

Nông nghiệp hàng hóa là một phương thức nông nghiệp được điều khiển bởi thị trường tự do với mong muốn tối đa hóa hiệu suất bằng cách bòn rút các lợi ích và thặng dư từ thiên nhiên và người lao động với mức chi phí nhỏ nhất.

Khoa học hiện đại (tiếp cận theo cách nhìn ‘thiên nhiên’ chỉ là vật chất) được áp dụng để thu được những hiệu quả hướng tới mục tiêu này và các công nghệ hiện đại được xem là giải pháp chính cho nhu cầu tăng lương thực vì sức ép gia tăng dân số. An ninh lương thực là vấn đề được dùng để bào chữa cho quan điểm này, và vì thế được can thiệp bởi các tập đoàn lớn và sự bành trướng quyền của họ.

⁷ xem: www.2apr.gov.bt và trang “Bhutan Initiative”

⁸ Miguel Altieri.

⁹ www.ifoam.org thành lập ở Versailles, Pháp, năm 1972.

5. Các đối tác của dự án

School for Wellbeing Studies and Research¹⁰

The School for Wellbeing Studies and Research đã được thành lập vào tháng 8/2009 sau hội nghị Gross National Happiness ở Bhutan (2004 và 2008), Canada (2005), Thái Lan¹¹ (2007), Brazil (2009) và Mỹ (2010) – bởi ba đối tác sáng lập:

- Trường đại học **Chulalongkorn, Thái Lan**
- **Trung tâm nghiên cứu Bhutan (Centre for Bhutan Studies (CBS), Bhutan)**
- **Sathirakoses Nagapradipa Foundation¹² (SNF), Thailand**

“Trường học”, được coi như một think-tank độc lập, đã thực hiện nhiều hoạt động phong phú. Các bài giảng công chúng, tổ chức đàm thoại và tranh luận, với nhà khoa học được nhận giải thưởng Nobel Joseph E. Stiglitz, nhà vật lý học và nhà hoạt động sinh thái **Vandana Shiva¹³** tác giả của cuốn sách Dân chủ Trái đất (Earth Democracy), và Helena Norberg-Hodge người giới thiệu bộ phim Nền Kinh tế của Hạnh phúc (The Economics of Happiness). Nhiều Hội thảo đã được giúp đỡ bởi Ven. Matthieu Ricard, tác giả của cuốn sách Hạnh phúc, Kỹ năng quan trọng nhất của cuộc sống, Nic Marks, Tổ chức Kinh tế mới (nef), nhà tâm lý học Robert Biswas-Diener và nhiều học giả Thái Lan, các nhà lập định chính sách và thực hành phát triển. Vào tháng 1/2012 Arthur Zajonc, chủ tịch Viện Trí tuệ và Cuộc sống (Mind and Life Institute) đã tham gia với một loạt đàm thoại về khoa học và tinh thần.

The School for Wellbeing đã thực hiện một nghiên cứu-hành động Dự án thiết kế **Kịch bản Xã hội Phúc lợi¹⁴ (Wellbeing Society scenario design)** được hỗ trợ bởi Quỹ Nghiên cứu Thái Lan (Thailand Research Fund), và đã tổ chức một diễn đàn trao đổi quốc tế **Tư duy lại về Tài sản: Con đường dẫn tới kịch bản một Xã hội Phúc lợi?** được dàn dựng có sự tham gia của các học giả và nhiều nhà hoạt động về phát triển: Dasho Karma Ura (CBS), Nicanor Perlas, chủ tịch sáng lập Trung tâm Phát triển vì những Sáng kiến khác biệt (Centre for Alternative Development Initiatives – CADI), Philippines, và Silke Helfrich, Commons Strategy Group, Đức. Các đồng sự khác của School for Wellbeing cũng tham gia các hội nghị quốc tế, đặc biệt chuỗi hội thảo được tổ chức bởi Trung tâm nghiên cứu Bhutan (Centre for Bhutan studies), và đóng góp nhiều bài viết, bài báo, các loại hình ấn phẩm khác nhau.

Năm 2011, một nhóm đi tiên phong thử nghiệm **Chương trình hướng tới Hữu cơ châu Á (TOA)** và School for Wellbeing trở thành đối tác chính thức của CCFD – Terre Solidaire, một tổ chức phi chính phủ ở Pháp, tài trợ cho chương trình TOA.

Chương trình TOA đã được chính thức giới thiệu tại trường đại học Chulalongkorn, Bangkok, trong kỳ Hội chợ và Diễn đàn Công bằng xanh tháng 2 năm 2012. Hội chợ Xanh hằng năm là một giao diện dành cho nông dân, doanh nghiệp xã hội và nhiều người tiêu dùng quan tâm và ủng hộ cho phong trào xanh, nông nghiệp sinh thái. Hội chợ được tổ chức bởi Mạng lưới thị trường xanh¹⁵, đối tác ban đầu của TOA tại Thái Lan.

Hiện nay TOA đang phát triển mạng lưới các đối tác với Bhutan, Myanmar, Thailand, Laos, Cambodia và Vietnam; và cũng nhận được sự ủng hộ của một số tổ chức ở khu vực châu Á. Sự khởi đầu vào tháng 1/2012 đã đánh dấu một hội nghị chuyên đề học thuật quốc tế về an ninh lương thực, đại học Chulalongkorn, Bangkok, Thái Lan.

¹⁰ www.schoolforwellbeing.org

¹¹ Hội nghị ở Nongkhai và Bangkok, Thái Lan, 11/2007, có tên *Quan điểm Thế giới tạo ra sự khác biệt. Hướng tới sự biến đổi Toàn cầu*

¹² Thành lập bởi SulakSivaraksa vào năm 1968.

¹³ Vandana Shiva khuyến khích chúng ta khởi động dự án *Hướng tới hữu cơ châu Á*.

¹⁴ Ở đại học Chulalongkorn, 25-27 tháng 8/2012, đồng tài trợ bởi Thailand Research Fund, Chula Global Network, The Japan Foundation, Chula Global Network, SciencesPo Paris, Heinrich Boell Foundation, CCFD-Terre Solidaire, International Network of Engaged Buddhists.

¹⁵ Khởi động và quản lý bởi doanh nghiệp xã hội SuanNgunMee Ma, Bangkok, liên kết với SNF.

Các thành viên tham dự hội nghị chuyên đề nhận xét rằng có một sự khác biệt giữa các phương thức canh tác nông nghiệp khác nhau nhằm giải quyết vấn đề An ninh Lương thực: một bên là tiếp cận “nông nghiệp-sinh thái” và một bên là tiếp cận “nông nghiệp – hàng hóa”. Các thành viên cho rằng sự cần thiết phải tiến hành những nghiên cứu so sánh giữa 2 phương thức nông nghiệp nhằm cung cấp những minh chứng thuyết phục cho các cuộc đối thoại và tranh luận giữa những bên có liên quan để định hướng phát triển chính sách nông nghiệp đúng đắn.

Hiện nay, nông nghiệp hàng hóa đang được tổ chức tốt và hầu hết gây ảnh hưởng trong nhiều trường đại học và các cơ quan nghiên cứu. Tuy nhiên, để đáp ứng tốt hơn và dài hơn với các yêu cầu của một phong trào xanh, mang lại các lợi ích cơ bản của nông dân quy mô nhỏ và hệ sinh thái, phong trào “nông nghiệp sinh thái” cần được làm mạnh thêm và **được trao cơ hội ngang bằng**.

Trên cơ sở này, MJU, the School for Wellbeing và các đối tác của TOA xây dựng một kế hoạch nghiên cứu hành động cùng nhau, cùng với các tổ chức nghiên cứu và các nhà hoạt động phát triển trong vùng Mekong + Bhutan, châu Á & Thái Bình Dương, cũng như châu Âu và Bắc Mỹ.

Đại học Meajo (MJU)

Đại học Meajo (MJU) được thành lập vào năm 1934 và là viện nghiên cứu nông nghiệp lâu đời nhất ở Thái Lan. Ở thời điểm hiện tại, gần 20000 sinh viên đang theo học ở đây. Đại học này có 12 khoa với 56 chương trình cử nhân/kỹ sư; 22 chương trình thạc sĩ và 4 chương trình tiến sĩ. Địa chỉ chính của trường MJU ở huyện Sansai, tỉnh Chiang Mai và hơn 2 khuôn viên khác và cùng với 427ha đất canh tác. Các đối tác chính của dự án này là Trường nghiên cứu hành chính (**School of Administrative Studies**) và **Chương trình nông nghiệp hữu cơ** (đang trong quá trình phát triển).

Triết lý của trường MJU là: tập trung vào phát triển đội ngũ nghiên cứu sinh: những con người có tri thức, biết khổ luyện, bền bỉ, kiên trì và đạo đức liêm chính; nhằm hướng tới sự phồn thịnh của người Thái gắn liền với nền tảng xã hội nông nghiệp.

MJU đang nỗ lực để trở thành một trung tâm quốc tế cấp vùng về nông nghiệp hữu cơ. Đại học MJU đã hợp tác phát triển với các trường đại học ở Lào, Cambuchia, Việt Nam cũng như các nước châu Á – Thái Bình Dương, châu Âu và Nam Mỹ.

Chương trình TOA ở vùng Mekong + đối tác Bhutan

Xem danh sách đầy đủ về các đối tác của TOA trong cuốn giới thiệu về TOA, phiên bản giữa năm 2012 và tại www.schoolforwellbeing.org

6. Quan điểm toàn cầu: “Sáng kiến Bhutan”

Như một người đóng vai trò cổ động trong sân chơi toàn cầu, Vương quốc Bhutan, nơi đang thúc đẩy chính sách “đất nước 100% hữu cơ”, đã đề nghị một Nghị quyết về “Hạnh phúc: Hướng tới một cách tiếp cận toàn diện của sự phát triển” tới Liên hợp quốc (United Nations). Nghị quyết 65/309 đã được đồng lòng chấp nhận ở Phiên họp toàn thể (General Assembly). Kết quả là chính phủ của Vương quốc Bhutan, bằng sự hợp tác với Trung tâm Nghiên cứu Bhutan, đã triệu tập một buổi họp cao cấp ở Cơ quan đầu não của Liên hợp quốc tại New York, ngày 2 tháng 4 năm 2012, gây ngạc nhiên bởi sự quan tâm của hơn 700 đại biểu.

Đồng thời chính phủ Bhutan khởi đầu, như một đầu vào cho bản phác thảo kết quả tác động cho RIO+20, một yêu cầu cấp thiết có tên **Thời điểm cho một mô hình kinh tế bền vững**. Yêu cầu được đưa ra để suy nghĩ lại thỏa thuận Bretton Woods vào năm 1944 – thỏa thuận mà vẫn đang quyết định kinh tế toàn cầu, kể cả nhấn mạnh vào GDP như là một chỉ số hàng đầu về tăng trưởng.

Diễn đàn nghiên cứu-hành động cấp vùng

Trường nghiên cứu Phúc lợi (School for Wellbeing Studies and Research) có dự định hỗ trợ, trong giới hạn của nó, quá trình khởi động ngay bây giờ từ sáng kiến toàn cầu của Bhutan.

Cho đến nay, nghiên cứu đã gần hoàn thiện (bao gồm phần lý thuyết, khái niệm, và nghiên cứu hành động phối kết hợp với Mạng lưới thị trường xanh Thái Lan). Nghiên cứu cho thấy mảng nông nghiệp là một lĩnh vực nền tảng và quyết định cho sự phát triển các chính sách công ở nhiều cấp độ/mức độ và nếu được định hướng phương thức/cách thức phát triển một nền nông nghiệp đúng đắn sẽ giải quyết được nhiều thách thức của nền kinh tế vĩ mô.

Một cách tiếp cận toàn diện để phát triển nông nghiệp và các chính sách An ninh Lương thực, đóng vai trò then chốt để chuyển đổi hình thái tư duy mới cho sự phát triển bền vững mà trong đó gắn kết được nhiều lĩnh vực khác và kinh tế, thay đổi diện mạo của ‘kiến trúc toàn cầu mới’ dẫn đường cho nền kinh tế.

Việc am hiểu sáng kiến tư duy này cùng vai trò của nền nông nghiệp hữu cơ, trong bối cảnh tương phản với học thuyết tiền định hiện nay của nhiều đô thị bị tiêu khiển bởi chủ nghĩa tiêu dùng, công nghệ, và đô thị hóa, đòi hỏi quá trình thay đổi và tham gia của rất nhiều ngành học thuật khác nhau.

Các nghiên cứu so sánh giữa ‘nông nghiệp- sinh thái’ và nông nghiệp hàng hóa’, kể cả thúc đẩy đàm thoại, đối thoại và tranh luận giữa nhiều bên, sẽ có những tác động nhất định (đặc biệt khi đưa ra hoặc quyết định chọn lựa) một cách sáng suốt các chính sách về phúc lợi cho người dân tại khu vực, quốc gia cũng như toàn cầu).

Chính giả định này đang giúp chúng tôi mong muốn triển khai nghiên cứu-hành động, vượt qua khuôn khổ sự khác biệt về văn hóa của nhiều quốc gia và thể chế, để chia sẻ và tìm hiểu và làm thế nào để gia tăng sự thâm nhập của thực hành nông nghiệp sinh thái, đóng góp vào *mô hình kinh tế bền vững và con đường phát triển phúc lợi đích thực*.

7. Khung lý thuyết

So sánh giữa các hệ thống nông nghiệp sẽ phải được thực hiện trong một khung lý luận ‘đa chiều’

Để phát hiện đầy đủ “phương pháp tiếp cận toàn diện” như đã được đề cập trong Nghị quyết của Liên hợp quốc, được đề xuất bởi Bhutan và chấp nhận bởi Phiên họp toàn thể (GA), sự phản hồi về phương diện khoa học chắc chắn là cần thiết.

Khoa học chính luận (holistic science) đã không được phát triển và thừa nhận những đỉnh cao tuyệt vời giống như khoa học giản luận (reductionist science) và những tranh luận là cần thiết để xác định không gian cho những hệ thống kiến thức thay thế. Sự khác nhau giữa nhiều định nghĩa về ‘bằng chứng khoa học’ phải được hài hòa.

Ở một cấp độ khác của bốn trụ cột của GNH: thúc đẩy văn hóa; thúc đẩy quản trị tốt; phát triển hợp lý kinh tế-xã hội; phục hồi và bảo tồn môi trường, cung cấp một góc nhìn để am hiểu sự phát triển toàn diện, khi đặt thành quan điểm cụ thể.

Nghiên cứu được thực hiện bởi School for Wellbeing, một “Con đường mới thứ ba¹⁶” đã khám phá: một lộ trình phát triển thay thế “thế hệ mới” giữa tân chủ nghĩa tự do và chủ nghĩa cộng sản. Con đường này có thể định dạng bởi an ninh dựa trên nền tảng cộng đồng, sở hữu tập thể, và chủ nghĩa vị tha; một mặt khác (tân chủ nghĩa tự do); và một mặt khác an ninh dựa trên sự bảo vệ của các chính phủ, sở hữu công cộng, và sự thỏa nguyện như là một mô hình hạnh phúc, theo lý tưởng chủ nghĩa xã hội là “một nhà nước thịnh vượng”

Chất lượng của cuộc sống có thể bắt nguồn ra từ sự quan tâm về việc vượt qua các xung đột giữa 3 “mô hình” nêu trên – hơn là tìm kiếm một sự giàn xếp – qua sự tương tác toàn diện,

¹⁶ Theo ấn phẩm Anthony Giddens và lời khuyên tới các chính phủ Tony Blair và Bill Clinton.

mang đến trước mắt chúng ta những chất lượng tốt nhất từ mỗi mô hình đó. Động lực “tổng hợp” này có thể được gọi là **Sự phồn vinh xã hội**.

Lộ trình dự kiến đến Các xã hội phồn vinh

- Một lộ trình chiến lược hướng đến Xã hội phồn vinh – được định hình trong nhiều khuôn mẫu khác nhau với các bối cảnh địa lý xã hội và văn hóa xã hội phong phú – đã được phác thảo, bao gồm ba bước (những bước này có thể được diễn ra cùng một lúc) và chỉ ra ba chiều của an sinh:

- **An ninh lương thực và chủ quyền lương thực**

Việc xác định “nông nghiệp-sinh thái” như là một nguyên tắc hàng đầu cho nông nghiệp, sức khỏe và kinh tế, chính trị; điều này có thể bao gồm việc khắc phục sự chênh lệch giữa đô thị và nông thôn (với cách diễn đạt khác là: đẩy mạnh nông thôn dựa trên văn hóa và kinh tế để san bằng cách biệt với đô thị)

- **An sinh xã hội**

Truyền đạt quyền lợi của “giáo dục cho tất cả” tới một trách nhiệm tập thể hướng tới hình thái “sự giáo dục có tác động thay đổi”, bao gồm trao quyền cho các cộng đồng (có thể bởi các chính phủ quốc gia) hướng tới chăm sóc an sinh xã hội của các thành viên trong chính xã hội đó

- **An sinh con người**

Phát triển một phương pháp tiếp cận toàn diện cho an sinh, có thể bằng “sự đồng lòng trong việc xây dựng sự lãnh đạo”

8. Đánh giá tác động phúc lợi

Để có thể so sánh giữa các hệ thống và phương thức thực hành đa dạng, một “công cụ” sẽ phải được phát triển với các tiêu chí rõ ràng và các chỉ tiêu đánh giá cho các tác động rất phong phú.

Một bộ tiêu chí đã có sẵn cho Đánh giá tác động sức khỏe và môi trường (EHIA) có thể sử dụng để so sánh các hệ thống nông nghiệp

Tuy nhiên, sự đánh giá này cần được thực hiện với việc áp dụng **các chỉ số GNH**

- Chín (9) phạm trù: hạnh phúc về tâm lý, sức khỏe, giáo dục, sử dụng thời gian, đa dạng văn hóa và khả năng phục hồi, quản trị tốt, sức sống của cộng đồng, đa dạng sinh học và khả năng phục hồi, và các tiêu chuẩn sống.
- Phương pháp luận đánh giá cũng như thực hành trong Hội đồng Hạnh phúc Quốc gia Toàn thể (Gross National Happiness Commission) của Bhutan.

Các chỉ tiêu phù hợp về kinh tế nên được lựa chọn như một phần của công cụ đánh giá. Các chỉ tiêu này nên bao gồm các chỉ tiêu khác cho các triển vọng việc làm dài hạn, chi phí (ẩn) của sản xuất công nghiệp và giao thông, triển vọng về lượng dầu đỉnh điểm và các chỉ tiêu chất lượng.

Và **các chỉ tiêu nông nghiệp cụ thể nên được lựa chọn:**

- Độ phì nhiêu của đất
- Chủ quyền hạt giống và khả năng chống chịu
- Chất lượng thực phẩm và tác động về sức khỏe của nguồn thực phẩm
- Đa dạng sinh học
- Sở hữu đất đai

Các chỉ tiêu khác bao gồm **tác động của hệ thống thực phẩm hiện nay lên chi phí chăm sóc sức khỏe công đồng. Các dự báo về** An sinh con người trong liên đới với chi phí của biến đổi khí hậu, náo động xã hội, phát triển không bền vững cũng cần được xem xét trong Khung “**các Chi phí quốc gia**”¹⁷.

Các cuộc tranh luận giữa những ai ủng hộ cho “nông nghiệp-sinh thái” đối nghịch với “nông nghiệp hàng hóa”, cần hướng tới một sự đồng thuận và cần một bộ chỉ số so sánh. Hướng tới sự nhất trí có thể là viễn vông, nhưng những nỗ lực chân thành thì cần phải được thực hiện và sự khác biệt còn lại sẽ được xác định rõ ràng.

9. Nghiên cứu hành động

“Nghiên cứu – hành động có thể được miêu tả như một hợp phần trong các phương pháp luận nghiên cứu, các nghiên cứu này cùng lúc thực hiện hành động và nghiên cứu (hay am hiểu) đối tượng nghiên cứu. Hầu hết các hình thức của loại hình nghiên cứu này là:

- Bằng cách sử dụng một chu trình tuần hoàn hoặc xoắn ốc, luân phiên giữa hành động và phản hồi.
- và, trong những vòng cuối cùng, tiếp tục chất lọc các phương pháp, dữ liệu và giải thích rõ về những sự phát triển ở các vòng trước đó.

Do vậy, đây là một chu trình nổi bật, làm cho sự hiểu biết tăng lên; và là một chu trình lặp lại, hội tụ các hiểu biết để đạt tới sự hiểu biết cao hơn về những gì đang diễn ra.

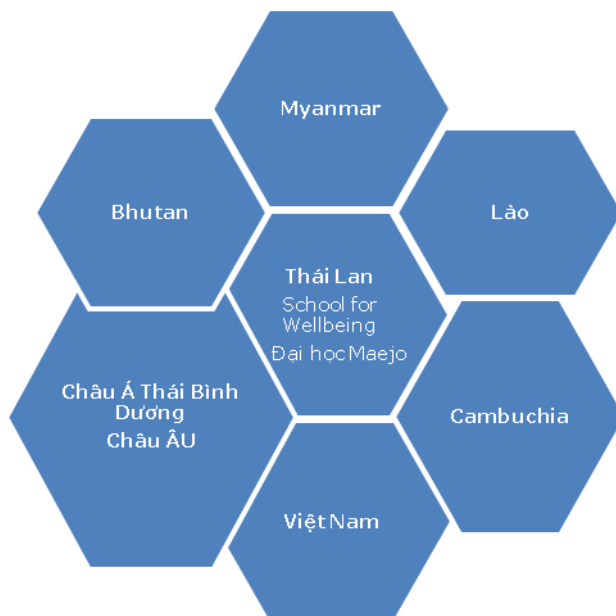
Trong hầu hết các hình thức của nghiên cứu này, đây cũng là loại nghiên cứu có sự tham gia (giữa các nguyên nhân khác nhau, sự thay đổi thường dễ đạt được hơn khi những yếu tố bị ảnh hưởng cũng tham gia vào quá trình này) và định tính.

10. Thiết kế dự án

- **Thành phần tham gia:** Các chuyên gia khoa học và những người thực hành (người sản xuất ở nông thôn, các nhóm tiêu thụ ở thành thị, các doanh nghiệp xã hội – đó là ba nhóm người có chức năng trong Mạng lưới Thị trường xanh) trong các cuộc đàm thoại với các chuyên gia phát triển chính sách của các cơ quan chính phủ, NGO và các doanh nhân
- **Mục tiêu:** Bản đồ hóa các hệ sinh thái (đất, nước, khí hậu, đa dạng sinh học), sản xuất và thực hành nông nghiệp, chế độ chiếm hữu, các ngạch kinh tế và các khuôn mẫu thu nhập, xu hướng việc làm và giáo dục, các phong trào xã hội và định lượng và phi định lượng,...
- **Phương pháp luận:** phát triển một bộ chỉ tiêu “đánh giá tác động phồn vinh” và tranh luận gián tiếp.
- **Mục tiêu:** so sánh tác động phồn vinh của các kịch bản “nông nghiệp-sinh thái” và nông nghiệp công nghiệp ở các cấp độ khác nhau và trong các bối cảnh địa phương đa dạng.

¹⁷ Một khái niệm tiên phong bởi GPIAtlanticin Canada và được thực hiện tại Bhutan

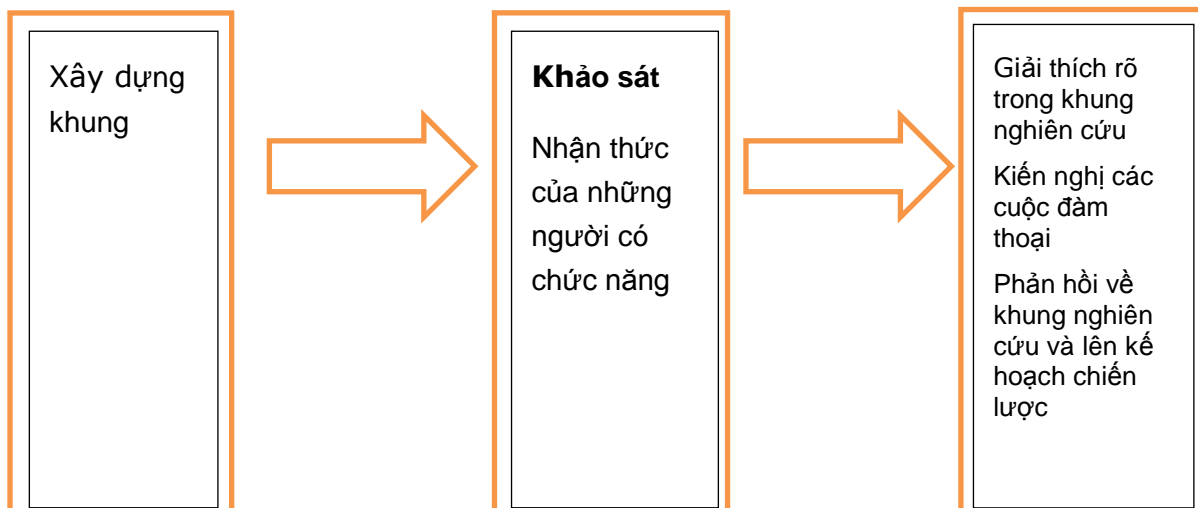
Chương trình HƯỚNG TỚI HỮU CƠ CHÂU Á Dự án nghiên cứu-hành động 2012-2014

Đề xuất nhóm nghiên cứu-hành động: Mỗi nước ở vùng Mekong + Bhutan bổ nhiệm:

- Một trường đại học (có thể điều phối mạng lưới học thuật) và một giám sát học thuật (academic supervisor) cho một diễn đàn học thuật.
- Một tổ chức phi chính phủ (NGO) hoặc doanh nghiệp xã hội (đối tác của TOA) và một người thực hành làm điều phối viên cho mỗi nước.
Họ cùng nhau tổ chức một diễn đàn nghiên cứu-hành động của những người thực hành.
- Một sinh viên nghiên cứu/người hỗ trợ nghiên cứu (sinh viên, nghiên cứu sinh thạc sỹ hoặc thạc sỹ) người sẽ phục vụ trong 9 tháng: ba tháng (toàn thời gian) luân chuyển giữa đối tác của các nước và 6 tháng (2 x 3 tháng làm việc bán thời gian) trong đất nước của họ để tiến hành dự án nghiên cứu như một thực tập sinh
- Tất cả cùng nhau xây dựng nghiên cứu-hành động
- Bên cạnh đó một vài (không quá 3 người) nghiên cứu viên/người hỗ trợ nghiên cứu từ châu Á, châu Âu, Nam Mỹ có thể tham gia dự án nếu sự hỗ trợ của các cơ quan có thể được bảo đảm

11. Sơ đồ các pha của Dự án

12. Tài chính

Có rất nhiều sự lựa chọn khả thi, phụ thuộc vào sự đóng góp từ các trường đại học và các NGO; Khối lượng công việc nghiên cứu dài hạn và có giám sát; sự tham gia của những người hỗ trợ nghiên cứu từ châu Á, châu Âu, Bắc Mỹ cũng như các cấp độ giám sát và nghiên cứu. Thực hiện một phần ở các đơn vị và có thể dần mở rộng. Xem bản đề nghị ngân sách (ngày 28 tháng 5 năm 2013) ở phụ lục

13. Nhóm nghiên cứu-hành động

Nhóm nghiên cứu sẽ là một nhóm có sẵn của chương trình TOA, để dần dần mở rộng với các thành viên trong nhóm nghiên cứu của TOA tạm thời và dài hạn, bao gồm các thành viên từ đại học Maejo và mạng lưới châu Á hôm nay (Asia today) của những học giả và người thực hành trong trường đại học này, cũng như từ các đối tác vùng Mekong + Bhutan.

Các đối tác tình nguyện từ TOA đầu tiên 2011, tại Ashram Wongsanit, Thái Lan

- **PayongSrithong**, *Sinh thái học – Nông nghiệp, Thái Lan*
- **NakornLimpakubtathavon**, mạng lưới trang trại-thành thị, Bangkok, Thái Lan

Các đối tác trong vùng Mekong tình nguyện theo hội thảo châu Á hôm nay và đối tác của TOA họp ngày 17 tháng 12 năm 2012:

- **Dr. SomkidKaewthip / Dr. ChomchuanBoonrahong**, Đại học Maejo, Chiang mai, Thái Lan
- **Dr. DusitAthinuwat**, Đại học Thammasat, Bangkok, Thái Lan
- **HeanSavandara**, TDSP, Cambuchia
- **KhinMaung Latt**, Tổ chức Metta Development Foundation, Myanmar

Các thành viên ban chỉ đạo TOA (Diễn đàn quốc tế về sáng kiến thị trường thay thế, Bangkok, ngày 7 tháng 5 năm 2013):

- **Sai Sam Kham**, Tổ chức Metta Development Foundation, Myanmar
- **Tshering Phuntsho**, Trung tâm nghiên cứu Bhutan (Centre for Bhutan Studies), Bhutan
- **Dương Quảng Châu**, SPERI, Việt Nam
- **KolakaBouanedaoheuang / ChantalangsySisouvanh**, PADETC, Laos
- **KaemMakarady**, CEDAC, Cambodia
- **Supa Yaimuang**, Mạng lưới nông nghiệp thay thế, Thái Lan
- **Wallapa van Willenswaard**, SuanNguenMee Ma, Doanh nhân cộng đồng/Mạng lưới thị trường xanh, Thái Lan
- **SomboonChungprampree**, SEM, Thailand (Cố vấn)

Nhóm TOA team ở văn phòng trường School for Wellbeing

- **Thanapol Kheolamai**, Điều phối viên chương trình TOA
- **Dusita Krawanchid**, Điều phối viên nghiên cứu hành động của TOA
- **Hans van Willenswaard**, Cố vấn nghiên cứu-hành động TOA và nhóm vận động ủng hộ, School for Wellbeing Studies and Research
- **Vin Loc Van**, thực tập sinh đến ngày 10 tháng 6 năm 2013, Việt Nam, người liên lạc cho Chương trình Nông dân Nông nghiệp hữu cơ trẻ (Young Organic Farmers-YOF)

Các cố vấn học thuật (tiền cử để tiếp cận chính thức – danh sách đã được hoàn thiện)

- **Giáo sư SurichaiWung'gao**, Trung tâm nghiên cứu hòa bình và xung đột, Thái Lan
- **Dasho Karma Ura**, Trung tâm nghiên cứu Bhutan, Bhutan
- **Tiến sỹ Trần Thị Lành**, Trung tâm nghiên cứu sinh thái nhân văn vùng cao (CHESH), Việt Nam
- **Tiến sỹ UnchaleeSanguanpong**, Mạng lưới sáng kiến nông nghiệp hữu cơ (OAIN), Thái Lan
- **Và những người khác**

14. Kế hoạch hoạt động 2013 - 2015

1/ Các hoạt động 1/2012 – 5/2013 (đã thực hiện)

2012

Tháng	Hoạt động TOA	Nghiên cứu hành động	Đất nước
1 – 3	TOA khởi xướng Hội nghị chuyên đề ở đại học Chulalongkorn	Các thảo luận ban đầu và viết bản đề nghị phác thảo đầu tiên	Thái Lan
4	Thăm Bhutan	Thảo luận về bản phác thảo đề nghị đầu tiên	Bhutan
6	Chuẩn bị đến thăm nước Lào	<ul style="list-style-type: none"> Tham vấn Sombath Somphone về tiếp cận nghiên cứu-hành động 'hộp Trí tuệ' 	Lào
10	Những nhà nông hữu cơ trẻ (YOF) tập hợp tại nông trại Tha Tang; bài trình bày của TOA và hội thảo ở AEPF, Viêng Chăn	<ul style="list-style-type: none"> Hội thảo về nghiên cứu hành động 'hộp Trí tuệ' 	Lào
12	Tham quan Chiang Mai. Hội thảo của trường đại học Maejo châu Á hôm nay. Nông nghiệp hữu cơ, Chính sách và An sinh Hợp đối tác 2012	<ul style="list-style-type: none"> Hội thảo về nghiên cứu – hành động với các thành viên tham gia được điều hành bởi Tiến sỹ Unchalee Sanguanpong Lên kế hoạch nghiên cứu-hành động với các đối tác TOA 	Thái Lan

2013

2		<ul style="list-style-type: none"> Hội đàm về nghiên cứu hành động: hiệu đính bản nháp 	Thái Lan
3		<ul style="list-style-type: none"> Học tập tại CCFD: đến thăm Pháp, Thanapol Kheolamai <i>Asia Today</i> lên kế hoạch họp (bao gồm nghiên cứu hành động) đại học Maejo, Chiang Mai 	Pháp Thái Lan
4			
5	7 – 12 tháng 5 Diễn đàn quốc tế về các sáng kiến thị trường thay thế	<ul style="list-style-type: none"> Họp ban chỉ đạo TOA – Thảo luận về Nghiên cứu-hành động Nguồn kinh phí chính được tài trợ bởi CCFD-Terre Solidaire 	Thái Lan

2/ Thực hiện mạng đầu tiên 6 – 12/2013

6-7		<ul style="list-style-type: none"> Sắp xếp các điều phối viên làm việc bán thời gian cho nghiên cứu – hành động. Bắt đầu tìm nguồn kinh phí và cùng vận động nguồn kinh phí với các đối tác và trường đại học 	Thái Lan
8	Nông dân hữu cơ trẻ tập hợp <ul style="list-style-type: none"> Tham vấn ý kiến về phát triển giáo trình và "sắp xếp điểm tín nhiệm" 	<ul style="list-style-type: none"> Tham vấn ý kiến về Nghiên cứu-hành động và mạng lưới giữa các trường đại học ở Mekong + Bhutan Thiết kế hội thảo "Trường học mùa hè về Quyền sinh kế" 	Việt Nam Thái Lan

	(“credit points scheme”)		
9 – 12		<ul style="list-style-type: none"> Nghiên cứu tài liệu Bắt đầu liên lạc với các trường đại học bởi các đối tác của TOA và ra mắt nhóm nghiên cứu trẻ 	Thái Lan; Mekong+Bhutan
24/10 – 5/11 (đã được khẳng định)	Tham quan Bhutan	<ul style="list-style-type: none"> Họp về Nghiên cứu hành động với: CBS, NOP và Lobesa Trường cao đẳng tài nguyên thiên nhiên, đại học Royal Bhutan 	Bhutan
Trong tuần 18 – 23/11	Hội thảo về thiết kế phương pháp luận và khảo sát	<ul style="list-style-type: none"> Hội thảo để thiết kế tài liệu hướng dẫn cho các đối tác của TOA + phát hành “nguồn sách” 	METTA, Myanmar
Idem	Họp đối tác hằng năm	<ul style="list-style-type: none"> Họp nhóm làm việc về nghiên cứu hành động 	METTA, Myanmar
28 – 30/11	Hội thảo châu Á – Thái Bình Dương về Nông nghiệp và đạo đức thực phẩm (AP-SAFE)	<ul style="list-style-type: none"> Bài báo của School for Wellbeing / TOA 	Đại học Chulalongkorn
2/12	Bài giảng của Mahatma Gandhi Memorial	<ul style="list-style-type: none"> Satish Kumar Tầm nhìn của <i>Gandhian cho thời đại của chúng ta: Đất, Linh hồn và Xã hội</i> 	Đại học Chulalongkorn
2 – 4/12	Hội nghị chuyên đề cấp vùng châu Á – Thái Bình Dương	<ul style="list-style-type: none"> <i>Tinh thần kinh doanh và sáng kiến trong Nông nghiệp hữu cơ Entrepreneurship and Innovation in Organic Farming</i> 	IFOAM, FAO, AFMA, APRACA
12 – 14/12	<i>Hội nghị châu Á ngày nay ở đại học Maejo</i>	<ul style="list-style-type: none"> Bao gồm hội thảo về Nghiên cứu-hành động 	Chiangmai, Thái Lan
2014	Khởi xướng “Nguồn sách” về Nghiên cứu hành động trong vùng Mekong+Bhutan		

3/ Thực hiện mảng thứ 2 1 – 8/2014

Lý lịch của các nghiên cứu viên:

- Các học sinh giàu kinh nghiệm hoặc các nghiên cứu sinh vừa tốt nghiệp
- Giả định: có thể tự trang trải một phần chi phí với sự giúp đỡ của các đối tác, các trường địa học và TOA (phụ thuộc vào kết quả tìm nguồn kinh phí)

9 tháng:

- **3 tháng đầu và 3 tháng cuối các nghiên cứu viên làm việc bán thời gian**
- **trong 3 tháng 3 – 5/2014: Các nghiên cứu viên làm việc toàn thời gian**

2014

1 – 3		<ul style="list-style-type: none"> XÂY DỰNG NHÓM và tập huấn nhóm nghiên cứu-hành động cho nhóm (kể cả mô phỏng cuộc đàm thoại giữa nhiều bên liên quan khác nhau) Hoạt động khảo sát (+ bảng hỏi) và sổ tay hướng dẫn Thu thập dữ liệu cho các báo cáo cấp vùng và đất nước 	Hai tập huấn cho vùng Mekong + Bài tập về nhà
3 – 5		Thực hiện khảo sát nhiều bên có liên quan (Implementing Multi-stakeholder Survey’s) (Trong 3 thành viên của	Vùng Mekong + Bhutan

		nhóm nghiên cứu có 1 thành viên của nước chủ nhà) Trong 2 nước tương đương, mỗi nước 1 tháng										
		<table border="1"> <tr> <td>Tháng 3</td> <td>Myanmar</td> <td>Bhutan</td> </tr> <tr> <td>Tháng 4</td> <td>Thailand</td> <td>Cambodia</td> </tr> <tr> <td>Tháng 5</td> <td>Laos</td> <td>Việt Nam</td> </tr> </table>	Tháng 3	Myanmar	Bhutan	Tháng 4	Thailand	Cambodia	Tháng 5	Laos	Việt Nam	
Tháng 3	Myanmar	Bhutan										
Tháng 4	Thailand	Cambodia										
Tháng 5	Laos	Việt Nam										
6 – 8		Phân tích khảo sát; thử nghiệm đàm thoại các bên có liên quan quốc tế; chuẩn bị xuất bản bao gồm các báo cáo chiến lược đất nước và cấp vùng;	Hai cuộc họp ở vùng Mekong+bài tập về nhà									

4/ PHỒ BIẾN 9 – 12/2014

9		<ul style="list-style-type: none"> Chuẩn bị bài trình bày ở Đại hội Hữu cơ Thế giới IFOAM + các báo cáo chiến lược 	Thái Lan
10	Đại hội Hữu cơ Thế giới IFOAM TOA <ul style="list-style-type: none"> Hội thảo vùng Mekong + Bhuta 	<ul style="list-style-type: none"> Bày trình bày về án phẩm đầu tay của TOA; trò chơi mô phỏng đàm thoại nhiều bên liên quan ở WOC 	Thổ Nhĩ Kỳ
11 – 12		<ul style="list-style-type: none"> Phát hành các ấn phẩm và thu nhận phản hồi của độc giả Chuẩn bị cho các cuộc đối thoại của nhiều bên liên quan Đánh giá và tổng hợp 	Vùng Mekong + Bhutan

5/ HỘI THOẠI ĐA BÊN VÀ phân tích

2015

1 - 3		Tổ chức đối thoại ở một đất nước bởi các đối tác và một cuộc đối thoại cấp quốc tế với những bên có liên quan	Vùng Mekong + Bhutan
April – June		Đánh giá, phân tích và đệ trình bản đề xuất cập nhật	Thái Lan

15. PHÁC THẢO NHÓM NGHIÊN CỨU HÀNH ĐỘNG

